

Pretkvalifikacijski postupak za pružanje usluga crnog starta i otočnog pogona

Odgovor na primjedbe iz javnog savjetovanja

UPRAVA DRUŠTVA • Predsjednik Uprave **Tomislav Plavšić** • Članovi • **Dejan Liović** • **Zlatko Visković**

IBAN HR97 2340 0091 1101 7745 1 • Privredna banka Zagreb • OIB 13148821633
Trgovački sud u Zagrebu • MBS 080517105 •
Temeljni kapital u iznosu 4.929.195.000,00 HRK
uplaćen u cijelosti u novcu, stvarima i pravima
www.hops.hr

Odgovor na primjedbe dionika pristigle u javnom savjetovanju održanom 18.5.2020.-02.06.2020.

Broj	Članak	Primjedba dionika	Dionik	HOPS-ov odgovor
1	Načelne primjedbe	<p>1. Osim proizvodnih modula odnosno proizvodnih jedinica nisu prepoznata preostala elektroenergetska postrojenja (baterijski spremnici, velike crpke i ostala upravljiva trošila) i agregatori više izvora/baterija/odgovora na potražnju (demand response) koja također mogu doprinijeti planu obrane sustava od velikih poremećaja. Također „preostala elektroenergetska postrojenja“ trebaju proći pretkvalifikacijski postupak za pružanje različitih pomoćnih usluga, a koja obuhvaćaju i mjerenja specifična za nove tehnologije te nove zahtjeve i/ili ispitivanja.</p> <p>2. U trenutku provedbe ovog savjetovanja nije jasan status i završenost postupka savjetovanja (nedostaje završno izvješće) sa zainteresiranom javnosti za dokument. „ Plan ispitivanja opreme i sposobnosti relevantnih za plan obrane sustava i plan ponovne uspostave sustava“.</p> <p>3. Načelno treba jasno definirati da se pretkvalifikacijski postupak odnosi na mogućnosti ispitivanja elektroenergetskih, prvenstveno proizvodnih postrojenja (modula, jedinica) a ne na ispitivanje opreme što je daleko širi i općenitiji pojam.</p> <p>4. Načelno smo mišljenja da organizacija tima s dva voditelja (Voditelj stručne skupine, Voditelj ispitivanja –dispečer NDC-a) i tri koordinatora (MC, ODS, MPU/PU) čini glomaznu organizaciju s neprecizno definiranom odgovornošću za pripremu, provedbu i zaključno izvješće o provedenom pretkvalifikacijskom postupku. Predlažemo samo jednog voditelja ispitivanja i to isti treba biti predstavnik HOPS-a, dok operativni dispečeri provode odobreni Program ispitivanja.</p> <p>5. U dokumentu nisu prepoznati područni Centri proizvodnje čiji dispečeri nadziru, izdaju naloge a ponegdje i daljinski upravljaju s radom proizvodnih jedinica. Suština vođenja EES-a je dobra koordinacija između dispečera prijenosa, proizvodnje i distribucije.</p> <p>6. S obzirom da se ispitivanje sposobnosti crnog starta i otočnog</p>	HEP d.d.	<p>1. Pretkvalifikacijski postupak za pružanje usluga crnog starta i otočnog pogona nema intenciju da pokrije sva ispitivanja vezana za Plan obrane, nego samo dio. Drugi dokumenti se bave ostatkom.</p> <p>2. Iako nije bilo primjedbi na dokument Plan ispitivanja opreme i sposobnosti relevantnih za Plan obrane sustava i Plan ponovne uspostave sustava HOPS će objaviti dokument s javnog savjetovanja.</p> <p>3. Terminologija je preuzeta iz Uredbe (EU) 2017/2196 od 24. studenog 2017. o uspostavljanju mrežnog kodeksa za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu elektroenergetskih sustava.</p> <p>4. HOPS smatra da je potrebno da svaka strana ima svog predstavnika.</p> <p>5. HOPS nije točno definirao tko upravlja elektranom (uklopnicu u elektrani ili CP) već je odluka ostavljena na raspolaganje HEP Proizvodnji, kao pružatelju usluge.</p> <p>6. Dispečer NDC-a može delegirati dužnosti dispečeru MC-a, a obrnuto ne vrijedi.</p> <p>7. Definirano unutar poglavlja 4.</p>

		<p>pogona određenih proizvodnih jedinica odnosi na dio domicilne prijenosne mreže unutar EES-a, logično je da operativnu provedbu odobrenog Programa ispitivanja provodi pripadajući područni dispečerski centar HOPS-a koji koordinira i komunicira s pripadajućim dispečerskim centrom/centrima distribucije (HEP-ODS) kao i područnim centrom proizvodnje (u pravilu HEP-Proizvodnja), tj. predmetne poslove u pravilu ne provodi dispečer nacionalnog dispečerskog centra već dispečer područnog centra. (Napomena: Proces provjere otočnog pogona dijela Baranje s plinskom jedinicom TE-TO Osijek provodio je dispečer MC Osijek, dok otočni pogon agregata HE Peruća provodio je dispečer MC Split).</p> <p>7. Treba jasno definirati tko je odgovoran za izradu Programa ispitivanja kao što je propisano (zadužen HOPS) st. (4) članka 3. iz „Plana ispitivanja opreme i sposobnosti relevantnih za plan obrane sustava i plan ponovne uspostave sustava“.</p> <p>8. Mišljenja smo da korištenje izraza „raspoloživost“ vezano uz crni start i otočni pogon nije dobro s obzirom da se radi o osposobljenosti (sposobnosti-verificiranosti) proizvodne jedinice za usluge crnog starta i otočnog pogona, dok se pojam raspoloživosti (nije kvar, remont, zastoje) kod pr. jedinica koristi neovisno o funkcijama pojedine pr. jedinice.</p> <p>9. Umjesto izraza „vlastita potrošnja“ predložimo koristiti izraz „neovisna vlastita potrošnja“ da bi se naglasila potreba autonomnog osiguranja napajanja vlastite potrošnje proizvodnih jedinica bez prisustva mrežnog napona.</p> <p>10. Nedostaje povezanost dugih naziva i primijenjenih skraćenica u predmetnom dokumentu (npr MPU/PU) kao i u „Planu ispitivanja opreme i sposobnosti relevantnih za plan obrane sustava i plan ponovne uspostave sustava“.</p> <p>11. S obzirom na složenost organizacije pripreme, provedbe i mogućih poteškoća) tijekom pretkvalifikacijskog postupka u dokumentu je trebalo posebno razraditi poglavlje nužnih</p>		
--	--	--	--	--

		suglasnosti, obavještanja i informiranja javnosti, odnosno svih korisnika mreže s predmetnog domicilnog područja na kojem se provodi provjera crnog starta i otočnog pogona.		
2	Definicije pojmova	Dodati pojam: neovisna vlastita potrošnja – nužna (autonomna) vlastita potrošnja električne energije koja se koristi za pokretanje i pogon proizvodnog modula ili proizvodne jedinice bez prisustva mrežnog napona. Kod pojma „mogući pružatelj usluge“ zamijeniti „vlasništvo“ s „nadležnost“ (npr. HEP-Proizvodnja d.o.o. nije vlasnik ali je nadležna za pogon i održavanje proizvodnih jedinica iz HEP-ovog portfelja.	HEP d.d.	Prihvaćeno.
3	Popis slika i tablica	Umjesto izraza : „i rada u otočnom pogonu“ pisati „otočni pogon“ tj. nije potrebno oboje istodobno pisati: rad i pogon. Koristiti izraz kao u preostalom dijelu teksta ovog dokumenta.	HEP d.d.	Prihvaćeno.
4	Uvod	Na kraju uvoda (poglavlje 1.) dodati rečenicu: „Ovaj Pretkvalifikacijski postupak odnosi se na korisnike prijenosne mreže (tj. korisnike izravno priključene na prijenosnu mrežu koji imaju sklopljen ugovor o korištenju mreže s HOPS-om).“. Obrazloženje: Prema Uredbi Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu proizvodni moduli tipa C moraju imati sposobnost otočnog pogona, a prema Nacionalnim pragovima maksimalne snage za proizvodne module tipa A, B, C i D u RH proizvodni moduli tipa C (prikjučne snage od 5 MW (uključivo) do 10 MW) priključuju se na distribucijsku mrežu te je nužno pojasniti da se ovaj dokument ne odnosi i na njih.	HEP ODS	Prihvaćeno.
		Iza izraza „...za pokretanje iz beznaponskog stanja (crni start)“ dodati „bez prisustva mrežnog napona“.	HEP d.d.	Prihvaćeno.
5	2.	1. Izraz „vlasništvo“ zamijeniti s „nadležnost“. 2. Definirati da HOPS snosi sve troškove ispitivanja kad HOPS pozove/zatraži ispitivanja radi dodatne provjere sposobnosti unutar periodičnosti važenja verifikacijskog postupka.	HEP d.d.	1. Prihvaćeno 2. Nije prihvaćeno, Pružatelj usluge uvijek snosi troškove pretkvalifikacijskog postupka.

		<p>3. Navedeni su „strukturni podaci“ a nisu definirani „strukturni“ podaci.</p> <p>4. Osim periodičnosti provođenja verifikacijskog postupka predlažemo da se definira i obveza planiranja istog u godišnjim planovima kako operatora sustava tako i pružatelja usluge, načelno orijentacijski termini trebaju biti usuglašeni.</p>		<p>3. Prihvaćeno. Definirani strukturni podaci u Definicijama pojmova</p> <p>4. HOPS ima pravo pozvati na pretkvalifikacijskog postupka samo u slučajevima navedenim u ovom poglavlju. Primjedba je načelno prihvatljiva ali Pretkvalifikacijski postupak nije pogodni dokument za definiranje.</p>
6	3	<p>1. Brisati izraz – „po potrebi“ kod HEP-ODS-a s obzirom da HEP-ODS mora biti uključen u sve pretkvalifikacijske postupke kada se radi o beznaponskom stanju i/ili otočnom pogonu (značajan broj korisnika mreže je priključen na distribucijsku mrežu).</p> <p>2. Predlažemo da se zamijeni redoslijed nabiranja između MPU/PU i HEP-ODS-a.</p>	HEP d.d.	<p>1. Prihvaćeno.</p> <p>2. Prihvaćeno.</p>
7	3.1	<p>1. Brisati izraz „rezervnih pravaca napajanja“ jer se radi o višestrukoj umreženosti čvorišta mreže, to jest ne vozi se s isključenim (rezervnim) vodovima.</p> <p>2. Dodati obvezu informiranja javnosti tj. korisnika prienosne mreže (putem različitih medija) o planu provedbe pretkvalifikacijskog postupka.</p>	HEP d.d.	<p>1. Nije prihvaćeno. HOPS smatra da je potrebno da rezervni pravci napajanja budu napisani.</p> <p>2. Prihvaćeno.</p>
8	3.2.	<p>U trećoj točki . tekst „obavještanje potrošača“ zamijeniti s: „obavještanje korisnika distribucijske mreže“.</p> <p>Obrazloženje: HEP ODS treba obavijestiti i proizvođače električne energije, ne samo potrošače.</p>	HEP ODS	Prihvaćeno.
		<p>Izraz „potrošača“ zamijeniti s izrazom „krajnjih kupaca“.</p>	HEP d.d.	Nije prihvaćeno. Prihvaćen komentar HEP ODS-a s obzirom da se opisuju obveze HEP ODS-a.
9	3.3.	<p>Umjesto „vlastite potrošnje“ pisati „sigurnost autonomne opskrbe vlastite potrošnje“ i pisati „raspoloživost“ pripadajućeg rasklopnog postrojenja.</p>	HEP d.d.	Prihvaćeno
10	4.	<p>Umjesto izraza „Procesa pripreme i provedbe“ pisati izraz:“ Izrade programa ispitivanja, procesa pripreme i provedbe ispitivanja sposobnosti“. Naglasak je i na preciznoj izradi Programa ispitivanja.</p>	HEP d.d.	Nije prihvaćeno. HOPS smatra da je korišteni naziv poglavlja prikladniji.
11	4.1.1.	<p>Umjesto izraza „privremenu neraspoloživost“ koristiti izraz „privremenu nesposobnost“.</p>	HEP d.d.	Nije prihvaćen prijedlog da se mijenja izraz već je dodan tekst da se odnosi na neraspoloživost

				proizvodnog modula za pružanje usluga crnog starta i otočnog pogona.
12	4.1.2	Umjesto korištenja dva izraza: testiranje i ispitivanje predlažemo da se koristi samo izraz „ispitivanje“.	HEP d.d.	Prihvaćeno.
13	4.2.	U naslovu 4.2. iza riječi „Proces“ dodati „Izrade programa“.	HEP d.d.	Nije prihvaćeno. HOPS smatra da je korišteni naziv prikladniji.
14	4.2.1.	Na slici 3: umjesto teksta „nadležna osoba DP-a“ napisati „nadležna osoba HEP ODS-a“ Obrazloženje: Ovo je nužno radi dosljednosti unutar predmetnog akta.	HEP ODS	Prihvaćeno.
		Nije nužno imati tj. organizacijski ustrojiti dva voditelja ispitivanja tj. dežurni dispečer NDC-a nije voditelj ispitivanja, tj. predlažemo da je Voditelj stručne skupine ujedno i voditelj ispitivanja – dobro je da je precizno definirana jedna odgovorna osoba. Uz kratice MPU/PU koristiti i CP – Centar proizvodnje koji nadzire pogon, izdaje naloge a ponegdje i daljinski upravlja proizvodnim postrojenjima/proizvodnim jedinicama. Organizacijski dva voditelja i tri koordinatora je preširoka organizacija u kojoj mogu biti izmiješane odgovornosti. Na slici 3. Administrator je sastavni dio Stručne skupine tj. nije potrebno istog izdvajati, netko u str. skupini bavi se administriranjem, tj. bilježenjem aktivnosti i događaja te mjernih podataka. Također na slici 3. ispraviti da voditelj ispitivanja nije dispečer NDC-a. U konačnici „administrator“ je zapravo voditelj stručne skupine, odgovoran za pretkvalifikacijski postupak (program, priprema, provedba, analiza provedbe, zaključci).	HEP d.d.	Nije prihvaćeno. S obzirom na složenost predkvalifikacijskog postupka HOPS smatra da je predložena organizacija optimalna. Nije ispravan navod da je Administrator odgovoran za pretkvalifikacijski postupak već je odgovorna stručna skupina s nominiranim predstavnicima u cjelini. Dodatno su u Pretkvalifikacijskom postupku definirane odgovornosti Administratora.
15	4.2.2.	1. Nejasno je što se podrazumijeva pod izrazom „mjernih mjesta“ radi li se o obračunskim ili privremenim, te što i gdje se mjeri i kojom preciznošću. 2. U točki 2. precizirati „postrojenja“ da li se radi o „proizvodnom“ ili „rasklopnom“ postrojenju. 3. Zamijeniti izraz pogonskog stanja“ s izrazom „uklopnog stanja“.	HEP d.d.	1. Priprema mjernih mjesta detaljno će se definirati u Detaljnom programu ispitivanja. 2. Dodana riječ proizvodno. Radi se o proizvodnom postrojenju. 3. Nije prihvaćen izraz „uklopnog stanja“ HOPS smatra da je pogonsko stanje primjereniji izraz.
16	4.2.3	U prvoj rečenici četvrtog odlomka iza riječi Administrator dodati tekst “uvažavajući mišljenje koordinatora za postrojenje iz njihove nadležnosti”. Obrazloženje: Cilj je uvažiti da samo mjerodavna osoba za pojedino postrojenje (prijenosnu	HEP ODS	Prihvaćeno.

		<p>mrežu, distribucijsku mrežu ili postrojenje korisnika mreže) ima kompetencije donijeti odluku jesu li u postrojenju iz njene nadležnosti nastupila odstupanja od zahtjeva navedenih u detaljnom planu ispitivanja te utvrditi da to postrojenje nije spremno za provedbu ispitivanja.</p>		
		<p>1. Koristiti izraz „neovisna vlastita potrošnja“. 2. Umjesto izraza „prijenosne i distribucijske mreže“ pisati: “prijenosne i/ili distribucijske mreže“. 3. Razriješiti dvojbu, ovlasti i nadležnosti brisanjem „Voditelj ispitivanja i Administrator“ tj. objediniti u jednoj osobi. 4. Uz točku 2. na stranici 11., nužno je jasno napisati da su moguća značajna odstupanja pogonskih napona u EES-u RH s obzirom na specifičnosti opterećenja VN mreže, tj. moguća su znatna odstupanja napona u odnosu na zahtjeve iz Mrežnih pravila (molimo ne izostaviti predmetnu činjenicu, može otežati/odgoditi sinkronizaciju ostalih proizvodnih jedinica uslijed previsokih napona u mreži).</p>	HEP d.d.	<p>1. Prihvaćeno. 2. Prihvaćeno. 3. Nije prihvaćeno. Pogledati primjedbu za poglavlje 4.2.1. 4. Nije prihvaćeno. Pretkvalifikacijski postupak nije pogodni dokument za uvrštavanje predloženog navoda</p>
17	4.2.4.	<p>U drugom odlomku u kojem se navodi minimalni sadržaj Izvješća o provedenom ispitivanju dodati: „prikazi mjerenja provedenih tijekom ispitivanja, zapisi o događajima tijekom ispitivanja“. Obrazloženje: Nužno je priložiti i ove podatke kao neophodnu argumentaciju mjerodavne odluke o uspješnosti provedenih ispitivanja.</p>	HEP ODS	Prihvaćeno.
18	PRILOG 1. 2.10.	<p>U Poglavlju 2.10. Prijavnog obrasca definirati na koju se izlaznu djelatnu snagu misli. Obrazloženje: Pretpostavlja se da se misli na djelatnu snagu na stezaljkama pojedinog agregata, ali to nije navedeno (dok za jalovu snagu jest), pa se može tumačiti i kao izlazna djelatna snaga elektrane na mjestu predaje u mrežu.</p>	HEP ODS	Prihvaćeno.